

Către: Filialele teritoriale OAR

Ref. Modalități de exercitare a profesiei

În vederea aplicării prevederilor legale în mod corespunzător în ceea ce privește formele de exercitare a dreptului de semnătură, vă transmitem, anexă la prezenta, opinia departamentului juridic OAR.

Vă rugăm să procedați la luarea următoarelor măsuri:

1. Notificarea membrilor OAR care își exercită dreptul de semnătură în entități neconforme cu mențiunea că aceștia trebuie să își înregistreze în SIOAR o formă validă de exercitare a dreptului de semnătură. Termenul de conformare este de 90 de zile calendaristice de la primirea notificării.

2. De la momentul comunicării acestei informații, filialele teritoriale OAR nu mai pot emite dovezi de luare în evidență pentru arhitecți care au alte forme de exercitare a dreptului de semnătură decât cele prevăzute de legislația în vigoare, respectiv:

- a) birou individual
- b) birou asociat
- c) societate civilă profesională
- d) societate comercială cu obiect de activitate CAEN 7111 (obiect principal sau secundar)

*Profesia se poate exercita și în baza contractului individual de muncă în una dintre entitățile de la a)-d).

Vă stăm la dispoziție pentru nelămuriri și vă mulțumim pentru colaborare.

Cu considerație,

Președinte

Arh. Alexandru Găvozdea

Opinia departamentului juridic OAR în legătură cu modalitățile de exercitare a profesiei de arhitect

Situație premisă

Ca urmare a solicitărilor transmise către Ordinul Arhitecților din România în legătură cu formele de exercitare a dreptului de semnătură și în urma verificărilor efectuate la nivelul SIOAR. Ținând cont de identificarea unor dovezi de luare în evidență obținute de arhitecți care sunt înregistrați în alte entități juridice decât cele prevăzute în legislația OAR, formulăm următoarea opinie juridică.

Cuprins

I.1 Formele de exercitare în legea nr. 184/2001 și în Regulamentul de organizare și funcționare OAR.....	3
I. 2. Detalierea formelor de exercitare a profesiei.....	4
II.1. Interpretare prevederi Legea 184/2001.....	6
II.2. Formele de asociere din alte actele normative.....	7
II.3. Explicație pentru II.2.....	9
II.4. Formele de asociere și instituțiile/autoritățile publice.....	10
II.5. Entități înregistrate în SIOAR ca forme de exercitare.....	12
III. Obligația de a se solicita dovada înregistrării documentației la OAR în cazul autorizării lucrărilor de construcții efectuate asupra unităților militare.....	13
IV. Concluzii.....	15

I.1 Formele de exercitare în legea nr. 184/2001 și în Regulamentul de organizare și funcționare OAR

Potrivit Legii nr. 184/2001 privind organizarea și exercitarea profesiei de arhitect, dreptul de semnătură poate fi exercitat numai în una dintre formele de organizare prevăzute la art. 18, respectiv în cadrul birourilor individuale, birourilor asociate, societăților de proiectare sau în alte entități stabilite constituite potrivit legii.

Art. 18 (1) Dreptul de semnătură se poate exercita în cadrul birourilor individuale, birourilor asociate, societăților de proiectare sau altor forme de asociere constituite conform legii.

Această normă legală se completează cu prevederile art. 83 din Regulamentul de organizare și funcționare a Ordinului Arhitecților din România:

Art. 83: Dispoziții generale

*(1) Pentru exercitarea profesiei, arhitecții cu drept de semnătură pot constitui, la alegere, potrivit legii, **birouri individuale, birouri asociate, societăți civile profesionale, societăți comerciale de proiectare sau își pot desfășura activitatea în temeiul unor contracte de muncă, potrivit legii.***

(4) Indiferent de forma de exercitare a profesiei, potrivit prevederilor Legii, arhitecții cu drept de semnătură pot angaja salariați.

(5) Societățile, constituite conform legii, cu obiect principal de activitate proiectarea de arhitectură, care nu au în cadrul personalului un arhitect cu drept de semnătură și care desfășoară și activități de proiectare în arhitectură, au obligația ca, pentru întocmirea proiectelor de arhitectură supuse autorizării, să încheie contracte cu birouri sau societăți comerciale de proiectare, pentru a beneficia de serviciile unui arhitect cu drept de semnătură

I. 2 Detalierea formelor de exercitare a profesiei.

Așadar, pentru a profesa, un arhitect are următoarele opțiuni:

a) înființarea unui birou individual

Biroul individual de arhitectură (BIA) – este o formă de organizare juridică de tip PFA (persoană fizică autorizată) ce oferă posibilitatea oricărui arhitect cu drept de semnătură să profeseze într-o formă legală și să emită facturi clienților beneficiari. În BIA își exercită profesia un arhitect cu drept de semnătură, în calitate de titular și își pot desfășura activitatea și alți arhitecți, cu sau fără drept de semnătură, precum și stagiaři¹, care pot avea calitatea de salariați, conform art. 84 din ROF.

Birourile individuale de arhitectură se înregistrează la filiala teritorială a Ordinului din care face parte arhitectul potrivit procedurii de la art. 85 din ROF.

b) asocierea cu un alt arhitect, titular al unui birou individual

Legea prevede posibilitatea ca două birouri individuale să se asocieze, în acest sens urmând a se încheia o convenție de asociere. Asocierea nu poate restrânge drepturile arhitecților asociați, cu excepția prevederilor legale precum interdicția de a angaja clienți cu interese contrare.

Convenția de asociere se încheie, în formă scrisă, între arhitecții titulari ai birourilor individuale de arhitectură. Aceasta se declară și se depune la filiala teritorială unde sunt înregistrate birourile individuale, nu mai târziu de 7 zile calendaristice de la semnarea ei, conform art. 87 din ROF

Unul dintre principiile asocierii este acela că un asociat nu poate

¹ Dacă arhitectul titular cu drept de semnătură îndeplinește condițiile pentru a fi îndrumător, potrivit legislației în vigoare

accepta o lucrare sau un client dacă unul dintre asociații săi se opune în mod justificat.

Asocierea birourilor individuale de arhitectură se declară la filiala teritorială a Ordinului unde se află sediul profesional, prin depunerea documentelor prevăzute de art. 85 din ROF.

c) înființarea unei societăți civile profesionale, împreună cu unul sau mai mulți arhitecți

Societățile civile profesionale de arhitectură se constituie de către 2 sau mai mulți arhitecți cu drept de semnătură, prin contract de societate înregistrat la filiala teritorială a Ordinului.

Raporturile contractuale se nasc între client și societatea civilă profesională de arhitectură, indiferent care dintre arhitecții asociați sau salariați îndeplinește serviciul profesional.

Patrimoniul este comun și aparține asociaților în cote-părți stabilite prin contractul de societate – acesta împreună cu statutul societății se încheie în formă scrisă.

Societățile civile profesionale de arhitectură se declară la filiala teritorială a Ordinului, în a cărei rază se află sediul profesional, prin depunerea aceluiași documente ca și cele necesare pentru asocierea de birouri, prevăzute de art. 85 din ROF.

d) înființarea unei societăți comerciale, având ca obiect de activitate activități de arhitectură

Exercitarea profesiei de arhitect se poate realiza și prin înființarea unei societăți comerciale de proiectare, având ca obiect principal sau secundar de activitate codul CAEN 7111 – Activități de arhitectură.

Considerăm că intenția legiuitorului nu a fost aceea de a exclude societățile comerciale cu obiect secundar de activitate activitățile

de arhitectură - cod CAEN 7111, motiv pentru care nu putem face o diferențiere în afara cadrului legal.

Constatăm astfel că, în mod obligatoriu, societățile de proiectare trebuie să aibă cod CAEN 7111-Activități de arhitectură, iar acesta poate fi prevăzut atât ca obiect principal, dar și ca obiect secundar de activitate.

Întreaga procedură pentru înființarea societății se va desfășura la Oficiul Național al Registrului Comerțului, iar dovada înființării societății va fi depusă la filiala OAR.

e) angajarea cu contract individual de muncă în una dintre entitățile de la a)-d)

Această ultimă modalitate de exercitare a profesiei de arhitect presupune încadrarea în muncă în temeiul unui contract individual de muncă (perioada determinată sau nedeterminată) încheiat între angajator cu un arhitect.

Aceasta este o formă dependentă de exercitare a profesiei, însă apreciem că salariatul arhitect își păstrează independența în luarea deciziilor profesionale și răspunde personal pentru soluțiile de arhitectură pe care le propune, având în vedere că profesia de arhitect este eminentemente liberală.

II.1. Interpretare prevederi Legea 184/2001

Regulamentul de organizare și funcționare OAR stabilește expres și exhaustiv formele de exercitare a dreptului de semnătură, însă legea nr. 184/2001 lasă loc de interpretări prin intermediul sintagmei "**altor forme de asociere constituite conform legii**" - art. 18 din lege (1)*Dreptul de semnătură se poate exercita în cadrul birourilor individuale, birourilor asociate, societăților de proiectare sau altor forme de asociere constituite conform legii.*

Prin prisma acestei sintagme se ajunge la confuzii conform cărora arhitectul ar putea să își exercite dreptul de semnătură în alte entități decât cele stabilite prin ROF sau la interpretări potrivit

căroră legea nr. 184/2001 stabilește un cadru mai larg de exercitare al profesiei, fiind implicat în dezacord cu ROF.

II.2. Formele de asociere din alte actele normative

Pornind de la sintagma "altor forme de asociere constituite conform legii" din legea nr. 184/2001 pot fi identificate forme de asociere în diverse acte normative de la nivel național.

Menționăm că din paleta largă a formelor de asociere, singurele care pot fi forme de exercitare a dreptului de semnătură sunt cele care au caracter de persoane juridice **cu scop lucrativ**, deoarece activitatea desfășurată de arhitecți are ca obiectiv obținerea de profit. Mai mult decât atât, din prevederile legii 184/2001 și ale ROF ajungem la concluzia că formele de asociere trebuie să fie *societăți comerciale constituite conform legii* și să aibă ca obiect de activitate proiectarea de arhitectură- CAEN 7111, conform art. 83, alin. (5).

Din cele mai sus menționate rezultă că un arhitect nu poate avea ca formă de exercitare o organizație neguvernamentală, nonprofit.

A) În continuare, redăm prevederile dintr-un prim act normativ care permite înființarea unor forme asociative, respectiv **Legea nr. 31/1990** privind societățile comerciale - art. 1 că (1) *În vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice și persoanele juridice **se pot asocia și pot constitui societăți cu personalitate juridică**, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi.*

Art. 2 Dacă prin lege nu se prevede altfel, societățile cu personalitate juridică se constituie în una dintre următoarele forme:

- a) societate în nume colectiv;*
- b) societate în comandită simplă;*

- c) societate pe acțiuni;
- d) societate în comandită pe acțiuni și
- e) societate cu răspundere limitată.

B) Un alt doilea act normativ în care se precizează posibilitatea constituirii unor forme asociative este Ordonanța nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică

La art. 8 se stipulează că: În sistemul național de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse, de asemenea, următoarele categorii de unități și instituții de **drept privat**:

- a) institute sau centre de cercetare-dezvoltare fără scop patrimonial, recunoscute de utilitate publică;
- b) instituții de învățământ superior particulare acreditate, institute sau structuri de cercetare-dezvoltare ale acestora, cu sau fără personalitate juridică;
- c) alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial;
- d) alte organizații neguvernamentale, fără scop patrimonial, care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite;
- e) **societăți comerciale care au ca principal obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea**;
- f) **societăți comerciale care au în obiectul de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite**.

Art. 10 (1) Activitatea de cercetare-dezvoltare din domeniul public sau privat poate fi desfășurată și **în cadrul unor forme asociative**, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Activitatea de cercetare-dezvoltare se poate desfășura și individual, în regim economic, de către persoane fizice autorizate conform prevederilor legale.

II.3. Explicație pentru II.2 A) și B)

A) Din corelarea normelor legii nr. 184/2001 cu prevederile legii nr. 31/1990, codul CAEN 7111 poate fi inclus în oricare din următoarele societăți: societate în nume colectiv; societate în comandită simplă; societate pe acțiuni; societate în comandită pe acțiuni și societate cu răspundere limitată.

B) Ordonanța nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, menționată la II.2, arată că în sistemul național de cercetare-dezvoltare pot fi înființate unități și instituții de drept privat sub formă de societăți comerciale care au ca principal obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea sau societăți comerciale care au în obiectul de activitate și cercetarea-dezvoltarea.

Astfel, întrucât în legislația curentă nu există o interdicție de atribuire a obiectului de activitate Cod CAEN 7111 împreună cu alte obiecte de activitate precum cel de "activitate cercetarea-dezvoltarea"- Coduri CAEN asociate clasei 72, **apreciem că centrele de cercetare pot fi considerate forme de exercitare a dreptului de semnătură, doar atunci când sunt organizate potrivit art. 8, lit. e și f din Ordonanța nr. 57/2002.**

Prin urmare, este nevoie să se verifice de la caz la caz dacă centrele de cercetare înscrise în TNA pot fi considerate forme de exercitare a dreptului de semnătură.

Forme de organizare verificate:

1. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Aerospațială- Elie Carafoli ia ființa prin reorganizarea INCAS S.A București

-În prezent INCAS se afla sub coordonarea MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

-Din 2008, aceasta își desfășoară activitatea în acord cu dispozițiile Ordonanței 57/2002.

-Din certificatul de inregistrare reiese ca INCAS are cod CAEN principal, respectiv 7219-Cercetare-dezvoltare în alte stiinte naturale si inginerie.

-Potrivit ROF INCAS, acesta are, printre obiectele secundare de activitate, Cod CAEN 7111

2. INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE DEZVOLTARE DELTA DUNĂRII TULCEA

- este infiintat in baza H.G. Nr.253/2015 ;

- sediul in Tulcea – str. Babadag , nr.165 ;

- CIF – RO 2646378 ;

- obiect principal de activitate – Cercetare-dezvoltare in alte stiinte naturale si inginerie – cod CAEN 7219.

- Potrivit Hotărârii 253/2015 privind înființarea unor institute naționale de cercetare-dezvoltare în domeniul protecției mediului, ecologiei și dezvoltării durabile prin reorganizarea Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului, precum și pentru actualizarea datelor de patrimoniu, acest institut are printre obiectele secundare de activitate cod CAEN 7111

II.4. Formele de asociere și instituțiile/autoritățile publice

Trebuie subliniat că prin exercitarea profesiei în forme de asociere constiuite potrivit legii nu putem înțelege exercitarea dreptului de semnătură în cadrul instituțiilor/autorităților publice și implicit solicitarea de dovezi de luare în evidență prin acestea. **Arhitectul funcționar public va fi incompatibil potrivit art. 16 din Legea 184/2001 și va figura ca suspendat în cadrul OAR.**

Arhitectul care nu este funcționar public poate fi personal contractual în cadrul administrației publice, ceea ce înseamnă că membrul OAR își poate exercita dreptul de semnătură într-o formă de exercitare prevăzută de lege și poate avea concomitent CIM cu autoritatea publică. Precizăm că **forma de exercitare a arhitectului nu este unitatea administrativ teritorială la**

care este angajat, ci forma de exercitare a profesiei stabilită de legislația OAR.

Așadar, sunt două ipoteze: arhitectul funcționar public care este incompatibil și arhitectul angajat cu CIM încheiat cu administrația publică, care poate să își exercite dreptul de semnătură conform legii în cadrul formei sale de exercitare a profesiei.

Precizăm că cel din urmă nu poate solicita dovezi de luare în evidență pentru proiectele administrației în baza contractului de muncă, ci trebuie să aibă un contract de prestări servicii între forma sa de exercitare a profesiei și autoritate. Dovezile se obțin întotdeauna prin intermediul formei de exercitare și nu prin intermediul UTM.

În acest sens, urmare a verificărilor în SIOAR, am identificat entități care figurează în mod greșit ca forme de exercitare a dreptului de semnătură. Meționăm că verificările nu au fost exhaustive și este responsabilitatea filialei să verifice detaliat toate înregistrările din SIOAR și eventual să solicite suportul Ordinului.

De exemplu, în cadrul Institutului Național al Patrimoniului (INP) constatăm că nu poate fi exercitat dreptul de semnătură, fiind o instituție publică.

Potrivit art. 1 din HOTĂRÂREA nr. 593 din 8 iunie 2011 privind organizarea și funcționarea **Institutului Național al Patrimoniului**, Institutul Național al Patrimoniului **este instituție publică**.

Articolul 1

(1) Institutul Național al Patrimoniului, reorganizat potrivit art. 3 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 72/2013 privind reorganizarea unor instituții publice aflate în subordinea Ministerului Culturii, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 211/2016, denumit în continuare Institutul, este

instituție publică de cultură de importanță națională, cu personalitate juridică, cu activitate în domeniul protejării, restaurării, cercetării și promovării patrimoniului cultural, aflată în subordinea Ministerului Culturii, finanțată din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat.

II.5. Entități înregistrate în SIOAR ca forme de exercitare

Potrivit verificărilor din SIOAR Mitropolia ca unitate în interiorul Bisericii Ortodoxe Române figurează ca formă de exercitare a profesiei.

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI-SECTOR PATRIMONIU ȘI CONSTRUCȚII

BISERICESȚI IAȘI

Articolul 41 din STATUTUL din 16 ianuarie 2008 pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române

(1) Patriarhia Română, **mitropolia**, arhiepiscopia, episcopia, vicariatul, protopopiatul (protoieria), mănăstirea și parohia **sunt persoane juridice de drept privat** și utilitate publică, cu drepturile și obligațiile prevăzute de prezentul statut.

(2) Aceste persoane juridice au dreptul la două coduri unice de înregistrare fiscală, atât pentru **activitatea nonprofit**, cât și pentru cea economică.

În raport de art. 17, alin. (1) - TFUE respectiv jurisprudența CEDO, statul român înțelege să-și reglementeze raportul cu BOR cu respectarea principiilor autonomiei cultice și neutralității statale, în sensul unei relații de respect și cooperarea reciprocă potrivit art. 194, alin (1) și (2) din Statutului BOR din 2008. Dată fiind natura și obiectivele acestei colaborări, BOR are statutul de persoană juridică de drept privat și de utilitate publică (Art. 8, alin. (1), și (2) al Legii Cultelor din 2006, respectiv Art. 41 din Statutului BOR 2008).

Apreciem că Mitropolia ca unitate în interiorul Bisericii Ortodoxe Române nu poate figura ca formă de exercitare a profesiei.

III. Obligația de a se solicita dovada înregistrării documentației la OAR în cazul autorizării lucrărilor de construcții efectuate asupra unităților militare

OM 2868/c/2018 pentru aprobarea Procedurii comune de autorizare a executării lucrărilor de construcții cu caracter special instituie o procedură de autorizare specială, care derogă de la cea prevăzută de legea nr. 50/1991 și normele sale de aplicare, precum și de la alte norme generale care privesc procesul de autorizare în România.

Aceasta stabilește lista actelor ce trebuie anexate în mod obligatoriu la cererea de emitere a CU și AC, iar printre acestea nu este menționat dovada înregistrării documentației la OAR, spre deosebire de F8 din Anexa I la Normele de aplicare ale Legii 50/1991 care prevede:

“F8 - CERERE pentru emiterea autorizației de construire/desființare

Anexez la prezenta cerere:

f) dovada înregistrării documentației la Ordinul Arhitecților din România ”

Cu toate acestea, OM 2868/c/2018 stabilește că în cererea pentru eliberarea AC, solicitantul trebuie să precizeze datele de identificare, filiala de apartenență OAR și nr. TNA, ceea ce înseamnă că există o formă de verificare a deținerii dreptului de semnătură.

Documentele procesate în timpul procedurilor de autorizare la unitățile din Sistemul Național de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională, denumit în continuare SNAOPSN, pot fi

clasificate, în baza legislației în materia protecției informațiilor clasificate.

Potrivit art. 47 alin. (4) din OM, dacă este cazul, certificatul de urbanism emis de către autoritățile din SNAOPSN și registrul de evidență a certificatelor de urbanism se clasifică potrivit legislației în materia protecției informațiilor clasificate.

- Potrivit art. 62 alin. (4) din OM, Autorizația de construire/desființare emisă de către autoritățile din SNAOPSN și Registrul de evidență se clasifică potrivit legislației în materia protecției informațiilor clasificate, conținutul acestuia nu este public și se comunică, la cerere, organelor abilitate de lege.

- Art. 35 din OM: Fiecare planșă a D.T.A.C./D.T.A.D. conține în partea din dreapta jos un cartuș care cuprinde: datele de identificare ale investitorului și proiectantului, titlul proiectului și al planșei, numărul proiectului și al planșei, data elaborării, numele, calitatea și semnătura elaboratorilor și ale șefului de proiect și nivelul de clasificare al documentului.

Menționăm că potrivit legii nr. 182/2002, prin informații secrete de serviciu se înțeleg informațiile a căror divulgare este de natură să determine prejudicii unei persoane juridice de drept public sau privat. Accesul la informații secrete de stat este permis numai în baza unei autorizații scrise, eliberate de conducătorul persoanei juridice care deține astfel de informații, după notificarea prealabilă la Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat.

Din toate cele arătate mai sus, în legătură cu a obligația instituită prin art. 6 alin. (2) din Normele de aplicare ale legii nr. 184/2001, apreciem că aceasta:

a) nu poate să fie impusă și situațiilor de autorizare a construcțiilor la unitățile militare atât timp cât dovada înregistrării la Ordin nu este prevăzută în mod expres în procedura prevăzută de OM 2868/c/2018

b) divulgarea conținutului CU sau a documentelor care fac parte din DATC și care sunt clasificate (secret de serviciu-secret) de către proiectat fata de Ordin ar constitui o încălcare a actelor normative în vigoare privind protecția informațiilor clasificate.

IV. Concluzii

Pe parcursul cercetării prezentului subiect am identificat situațiile punctate mai jos și am răspuns pe marginea acestora:

- Situația arhitectului angajat într-o instituție/autoritate publică cu CIM care nu a fost investit cu funcție publică și care nu este incompatibil, potrivit art. 16 din legea nr.184/2001.
Răspunsul a fost explicat la pct II.4.
- Situația în care arhitectul are ca formă de exercitare o unitate administrativ-teritorială sau altă autoritate publică.
Răspunsul a fost explicat la pct II.4.
- Situația arhitectului care activează într-un ONG și solicită dovezi de luare în evidență prin intermediul acestuia deși organizațiile neguvernamentale nu au scop lucrativ.
Răspunsul a fost explicat la pct II.2, paragraf 2.
- Situația arhitectului care are ca formă de exercitare o Mitropolie ca unitate în interiorul Bisericii Ortodoxe Române
Răspunsul a fost explicat la pct II.5.
- Situația lucrărilor de construcții efectuate asupra unităților militare și lipsa necesității emiterii dovezii de luare în evidență în cazul acestora
Răspunsul a fost explicat la pct. III